

EXPUNERE DE MOTIVE

LEGE pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal

1. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE

Agresiunile de natură sexuală săvârșite asupra minorilor, dar și alte categorii de infracțiuni, printre care se numără traficul de minori și traficul de persoane, proxenetismul și agresiunile sexuale împotriva minorilor, precum și pornografia infantilă reprezintă fapte grave, care afectează în mod iremediabil înțegritatea fizică și psihică a persoanelor care le cad victime. Astfel, de cele mai multe ori, din diverse cauze, printre care amintim teama că nu vor fi crezute, că vor fi blamate pentru ceea ce li s-a întâmplat, teama că se vor face de rușine, amenințările, de multe ori constante sau repetate ale agresorilor ori inclusiv neîncrederea în actul de justiție, aceste infracțiuni rămân necunoscute pentru perioade lungi de timp¹, chiar și apropiaților supraviețuitorilor, iar în cazurile în care acestea sunt cunoscute, ele sunt doar foarte rar raportate în mod oficial autorităților, astfel încât să poată fi luate măsurile care se impun pentru identificarea, prinderea și pedepsirea autorilor acestora.

Mai mult decât atât, practica judiciară arată că în situații precum trafic de minori, trafic de persoane, proxenetism sau chiar în situații de pornografie infantilă, autorii acestor fapte acționează în cadrul unor grupuri infracționale organizate care sunt foarte greu de pus sub acuzare. Astfel, se ajunge la situații în care termenul de prescripție se scurge înainte ca dosarele să poată fi finalizate, iar autorii acuzați în mod oficial.

Urmare a condamnării României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Al-Nashiri contra României* pentru mai multe violări ale drepturilor fundamentale între care dreptul de a nu fi supus *torturii*, dreptul la libertate și siguranță, dreptul la un proces echitabil, țara noastră are obligația potrivit Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, să garanteze prin legislația sa eficacitatea anchetelor penale cu privire la aceste încălcări grave ale drepturilor omului. Cu privire la anchetarea și pedepsirea oricăror acte de tortură, Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei recomandă modificarea legislației penale în sensul *eliminării termenului de prescripție a răspunderii penale pentru tortură* în toate cazurile. România a fost invitată să prezinte informații Consiliului Europei cu

¹<https://www.dor.ro/vorbesc-ca-sa-nu-stiu-doar-eu/?fbclid=IwAR1QCNufE8HIwi3NVViS4UvXnZt3vt8lf0irL42eJbfsIf64Gz0hiK8Y6NY>

privire la aceste măsuri legislative până cel târziu la data de 30 iunie 2021 potrivit deciziei adoptate la ultima reuniune a Comitetului Miniștrilor.

1.1. La nivel internațional:

Conform Curții Penale Internaționale, violul, prostituția forțată, graviditatea forțată ori sterilizarea forțată sunt considerate crime împotriva umanității, intră sub competența Curții și, deci, nu se prescriu².

Traficul de persoane și traficul de minori rămân, la nivel internațional, una dintre cele mai apăsătoare probleme, numărul victimelor identificate la nivel global fiind din ce în ce mai ridicat în ultimii ani. Traficul de persoane reprezintă o formă de sclavie modernă. Conform datelor analizate de Organizația Națiunilor Unite, un procent îngrijorător de 30% dintre victimele traficului de persoane sunt minori, iar 23% din numărul total de victime identificate sunt fete (49% femei, 21% bărbați, 7% copii)³. Scopurile în care sunt traficate victimele sunt preponderent scopuri sexuale (în cazul fetelor și al femeilor) sau pentru muncă forțată (în cazul bărbaților și băieților)⁴.

1.2. La nivel național:

România rămâne pe primul loc în Europa în ce privește originea victimelor traficului de persoane. Un raport al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii plasează România pe lista țărilor aflate la nivelul Tier 2 Watchlist la nivelul acțiunilor întreprinse pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor de trafic de persoane.

Rămân însă problematice raportarea faptelor și modul cum sunt soluționate aceste cazuri. Realitatea și modul în care funcționează acum investigarea și judecarea acestor infractori sunt, fără doar și poate, argumente solide pentru măsura imprescriptibilității. Pe lângă întârzierea raportării faptelor, apare, cel mai adesea în cazul infracțiunilor de trafic de persoane sau trafic de minori, un alt aspect deosebit de important, acela al rețelelor organizate de trafic. În astfel de cazuri, cei care instrumentează faptele au nevoie de timp suficient pentru a putea investiga în mod corespunzător aceste dosare, iar astfel, termenele de prescripție sunt depășite. Se ajunge astfel în situații ca cea a Dosarului Țăndărei, în care 25 de traficanți de copii au fost lăsați liberi

² Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale din 17.07.1998, <https://lege5.ro/Gratuit/ge3tqmbu/statutul-de-la-roma-al-curtii-penale-internationale-din-17071998>

³ Global Report of Trafficking in Persons, 2018, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2018/GLOTiP_2018_BOOK_web_small.pdf

⁴ *ibidem*

deoarece o parte dintre fapte s-au prescris, iar pentru celelalte s-au pronunțat decizii de achitare, după o anchetă de mai bine de 9 ani de la trimiterea dosarului în judecată, timp în care polițiștii și procurorii din România au colaborat cu cei din Marea Britanie, pentru soluționarea acestui caz. Este inadmisibil ca persoane acuzate de aceeași faptă în două țări diferite din Europa să primească sentințe diferite de la instanțe naționale – în Marea Britanie traficanții au primit pedepse cu închisoarea, în timp ce în România, cei care au făcut parte din această rețea sunt încă liberi, condamnarea lor nemaifiind posibilă, ca urmare a prescrierii faptelor. Astfel de situații nu trebuie să se mai repete, de aceea este mai mult decât necesară introducerea imprescriptibilității pentru aceste infracțiuni⁵.

În ce privește agresiunile de natură sexuală asupra minorilor, datele sunt la fel de îngrijorătoare. Un studiu realizat de World Vision România arată că 40% dintre copii nu ar spune nimănui dacă ar fi victima unei fapte de agresiune sexuală, asta în timp ce 1 din 6 copii are colegi sau prieteni care au fost abuzați sexual⁶. Chiar dacă faptele nu sunt raportate, efectele pe care acestea le au asupra dezvoltării fizice și psihice a copiilor sunt imprescriptibile, și se întind de la depresie și chiar tentative de suicid, până la tulburări de somn, lipsa poftei de mâncare ori chiar abuz de substanțe, conform aceleiași surse. Declararea acestor infracțiuni ca fiind imprescriptibile este necesară nu doar din punct de vedere al asigurării principiului de dreptate pentru fiecare dintre victime, ci mai ales pentru mesajul clar pe care îl transmite în societate, acela că autorii acestor fapte nu se vor mai putea ascunde în spatele trecerii timpului, și vor plăti pentru faptele lor, indiferent de momentul la care victima decide sau poate să raporteze o faptă de agresiune sexuală.

De altfel, un mesaj la fel de important referitor la asigurarea principiului de dreptate pentru victimele faptelor de natură sexuală este reprezentat și de Legea nr.217/2020, care prevede creșterea pedepselor minime pentru infracțiunile de natură sexuală asupra minorilor, astfel încât agresorii să nu mai poată primi pedepse cu suspendare. Aceeași lege prevede și înlăturarea termenului de prescripție a răspunderii penale pentru persoanele care săvârșesc infracțiuni de viol ori act sexual cu un minor.

Cu prilejul dezbaterii inițiativei amintite anterior a fost subliniată necesitatea respectării egalității de drepturi și de tratament în privința stabilirii regimului punitiv și al garanțiilor procesuale (inclusiv termene de prescripție) pentru autorii unor infracțiuni de această natură și de o gravitate similară asupra victimelor. Se realizează astfel și o corelare cu recenta Lege nr.

⁵<https://www.g4media.ro/toti-inculpatii-pentru-trafic-de-copii-in-uk-din-dosarul-tandarei-au-fost-achitati-ori-faptele-s-au-prescris-dupa-9-ani-de-procese-in-romania-ancheta-schimbare-legislatia-in-europa-politist-englez-c.html>

⁶<https://worldvision.ro/cauze/protectiacopilului/campanie-impotriva-violentei-sexuale-asupra-copiiilor/>

217/2020 adoptată de Parlament, prin care infracțiunile prevăzute de articolele 218 și 220 au fost incluse în categoria infracțiunilor imprescriptibile.

În cuprinsul sesizării depuse de către Guvern la Curtea Constituțională a României s-a urmărit o reglementare nediscriminatorie prin includerea în categoria infracțiunilor imprescriptibile și a infracțiunilor prevăzute de articolele 210, 211, 213, 219, 374.

Pe de altă parte, într-un răspuns adresat societății civile, prim-ministrul Ludovic Orban a atras atenția asupra unui alt aspect deosebit de important care trebuie avut în vedere, acela că și alte infracțiuni deosebit de grave, precum traficul de minori ori traficul de persoane, proxenetism, agresiune sexuală asupra minorilor ori pornografia infantilă, menționând în plus și sclavia (art. 209), au un efect similar asupra victimelor, creând premisele unui decalaj în sesizarea organelor judiciare.

Astfel, se creează o situație care deși nu este neconstituțională, conform deciziei Curții Constituționale a României din 30 septembrie 2020⁷, poate duce la inegalități de tratament.

Prin urmare, având în vedere cele expuse anterior, precum și principiile fundamentale care guvernează actul de justiție: egalitatea tuturor în fața legii, protejarea celor mai vulnerabili și apărarea principiului de dreptate, considerăm oportun ca în cazul tuturor infracțiunilor menționate anterior – sclavia (art. 209 din Codul Penal), traficul de persoane (art. 210 din Codul Penal), traficul de minori (art. 211 din Codul Penal), proxenetismul (art. 213 din Codul Penal), agresiunea sexuală (art. 219 din Codul Penal) și pornografia infantilă (art. 374 din Codul Penal) să se instituie caracterul imprescriptibil al răspunderii penale a agresorilor.

Nu în ultimul rând, o altă modificare propusă prin prezenta inițiativă face referire la obligația martorilor de a raporta imediat sau de a contacta autoritățile atunci când iau la cunoștință despre o potențială infracțiune din rândul celor enumerate mai sus, inclusiv sub protecția anonimatului.

Denunțarea unor infracțiuni atât de grave, precum cele îndreptate împotriva vieții, libertății și integrității sexuale, cele de trafic și de exploatare a persoanelor vulnerabile atunci când au ca victime minori, se poate realiza inclusiv cu protecția identității martorilor, în condițiile Codului de procedură penală. Este o garanție procesual penală oferită acelor martori care refuză să denunțe astfel de fapte, întrucât se tem de rețelele de crimă organizată care săvârșesc faptele în cauză. Astfel, vor fi evitate situații cum a fost cea de la Caracal, în care s-a dovedit că un taximetrist din oraș știa despre persoana în mașină căreia s-a urcat Alexandra Măceșanu dar nu a vorbit despre asta cu autoritățile întrucât a considerat că „Nu este treaba sa!”⁸.

⁷<http://www.cdep.ro/proiecte/2020/100/00/1/dcc682.pdf>

⁸<https://www.libertatea.ro/stiri/caracal-alexandra-macesanu-masina-gheorghe-dinca-3065034>

2. SCOPUL URMĂRIT PRIN PREZENTUL PROIECT DE LEGE. SCHIMBĂRI PRECONIZATE

Finalitatea urmărită de prezentul proiect de lege este de a asigura dreptul la îndeplinirea actului de justiție pentru toți supraviețuitorii actelor de agresiune sexuală, trafic de minori, trafic de persoane, proxenetism, pornografie infantilă și tortură indiferent de timpul scurs de la săvârșirea infracțiunii și până la momentul depunerii plângerii penale, întrucât urmările unor astfel de fapte sunt, de asemenea, imprescriptibile, victimele suferind de pe urma acestor fapte pentru tot restul vieții, dar și pentru a aduce actul de justiție la efectele scontate și drept - pedeapsa reală a infractorilor.

Articolele 153 și 154 din Codul penal au fost modificate prin Legea nr.217/2020, în sensul stabilirii drept infracțiuni imprescriptibile a celor prevăzute la art. art. 209 (Sclavia), 210 (Traficul de persoane), 211 (Traficul de minori), 213 (Proxenetismul), 219 (Agresiunea sexuală), 282 (Tortura) și 374 (Pornografia infantilă) din Codul penal. Cu privire la această soluție legislativă, Curtea Constituțională a reținut, în Decizia nr.682/2020 că: prin adoptarea acestei reglementări, „Parlamentul s-a plasat în interiorul marjei sale de apreciere, fără a încălca principiul nediscriminării, fiind opțiunea legiuitorului să aprecieze, în funcție de politica sa penală, instituția prescripției răspunderii penale”.

Prin proiect se propune și majorarea limitelor de pedeapsă pentru infracțiunea prevăzută de articolul 266, alineatul (1) - *Fapta persoanei care, luând cunoștință de comiterea unei fapte prevăzute de legea penală contra vieții sau care a avut ca urmare moartea unei persoane, nu înștiințează de îndată autoritățile se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 3 ani, și reglementarea unei noi infracțiuni la alineatul nou (1¹) al articolului 266: Fapta persoanei care, luând cunoștință de comiterea unei fapte prevăzute de legea penală contra vieții, de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, contra libertății și integrității sexuale, săvârșite față de un minor sau care a avut ca urmare moartea unui minor, nu înștiințează de îndată autoritățile se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 3 ani.”*

3. EFECTELE PROIECTULUI DE ACT NORMATIV ASUPRA LEGISLAȚIEI ÎN VIGOARE

Urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ, următorul act normativ va fi modificat:

- Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal

Față de cele expuse, solicităm dezbateră și adoptarea prezentei propuneri legislative.

Inițiatori,

Senator ~~Laura Iuliana~~ SCANTEI

Senator Alina Ștefania GORGHIU

LISTĂ SEMNĂTURI SUSȚINĂTORI

LEGE pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	MONICA CRISTINA ANISIE		PNL
2.	CRISTINA IOAN		PNL
3.	MIHAI CRISTIAN		PNL
4.	MIHAI VLAD		PNL
5.	Pauline Nicoleta	PNL	
6.	IRINA STELA	PNL	
7.	VIOREL BADEA	PNL	
8.	SCARLAT GEORGE	PNL	
9.	GURAN VIOREL	PNL	
10.	Nicolae Căpârlan Cristian	PNL	
11.	ACHUTE VANCE CRISTIAN	PNL	
12.	IOAN RUCĂ - GABRIELA	PNL	
13.	Bonu Claudiu Melorelie	PNL	
14.	BICA Iulian Mihail	PNL	
15.	PETRU GOMU FLORIN	PNL	
16.	BICA DANUT	PNL	
17.	BUMB SZILVIA IODICI	PNL	
18.	Bucurciu Sepandiu	PNL	
19.	CSÁSZÁR KÁROLY - ZOLT	UDMR	
20.	Vela Ion Marcel	PNL	
21.	LÁSZLÓ ATTILA	UDMR	
22.	TUROS LÓRÁND	UDMR	
23.	KOVACS IRINA ELISABETA	UDMR	
24.	POTEER VASILE	PNL	

